

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 45/2026 vp): Asia on saapunut työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Eduskunta-aloitteet

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt seuraavat aloitteet:

- Toimenpideoite TPA 62/2025 vp Onni Rostila ps yhdenvertaisuusvaltuutetun lakkauttamisesta
- Toimenpideoite TPA 27/2026 vp Sanna Antikainen ps yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lakkauttamisesta

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Satu-Maaria Natunen, oikeusministeriö
- hallitussihteeri Jutta Kaskimäki, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Pirkko Janas, tasa-arvovaltuutetun toimisto
- johtava erityisasiantuntija Robin Harms, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
- johtava asiantuntija Juhani Kortteinen, Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta
- juristi Sanna Mannonen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- juristi Sanna Rantala, STTK ry
- tasa-arvo- ja työympäristöpäällikkö Lotta Savinko, Akava ry
- asiantuntija Niko Nurmela, Suomen Yrittäjät ry
- asiantuntija Anne Salomaa, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- työmarkkinajuristi Rosa Marttila, Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT
- toiminnanjohtaja Aija Salo, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry
- asianajaja Sonja Walkila, Suomen Asianajajat
- pääsihteeri Anni Kyröläinen, Vammaisfoorumi ry

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettua lakia, tasa-arvovaltuutetusta annettua lakia, yhdenvertaisuuslakia, naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annettua lakia. Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevat direktiivit, joiden tavoitteena on luoda jäsenvaltioiden yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimille aiempaa vahvemmat puitteet yhdenvertaisen kohtelun ja yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseksi ja syrjinnän torjumiseksi. Direktiiveillä on vahvistettu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset.

Esityksen mukaan tuomioistuimille säädettäisiin velvollisuus kuulla tasa-arvovaltuutettua naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain soveltamista koskevista asioista. Hyvityksen vaatimisen määräaika säädettäisiin keskeytyväksi sovintomenettelyn ajaksi. Lisäksi säädöksiin otettaisiin säännökset valtuutettujen toimistojen sisäisestä organisoitumisesta, valtuutettujen julkaisemien kertomusten sisällöstä sekä siitä, mitä tietoja syrjintää epäilevälle tulee yhteydenoton alussa kertoa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan henkilöstöä koskeva nimitystoimivalta esitetään siirrettäväksi pois oikeusministeriöltä.

Yhdenvertaisuusvaltuutetulle ja tasa-arvovaltuutetulle säädettäisiin velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan, ja tasa-arvovaltuutetuksi nimitettävälle säädettäisiin oikeus saada virkavapautta muusta virasta siksi ajaksi, jonka hän toimii valtuutettuna.

Lisäksi yhdenvertaisuusvaltuutetusta annettuun lakiin ja tasa-arvovaltuutetusta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän säännökset siitä, miten valtuutetut voivat delegoida toimivaltaansa toimistonsa esittelijöille. Yhdenvertaisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että määräaika vaatia hyvitystä ja syrjivien ehtojen mitättömäksi julistamista käräjäoikeudessa keskeytyisi, kunnes yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan asiassa antama ratkaisu on lainvoimainen.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 19.6.2026.

Toimenpidealoitteet

TPA 62/2025 vp

Toimenpidealoitteessa TPA 62/2025 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin viipymättä yhdenvertaisuusvaltuutettua ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistoa koskevan sääntelyn muuttamiseksi siten, että nykyiset toiminnot lakkaavat tai siirtyvät muille viranomaisille.

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

TPA 27/2026 vp

Toimenpidealoitteessa TPA 27/2026 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston lakkauttamiseksi ja sen tehtävien uudelleenjärjestämiseksi valtion ydintehtäviä paremmin tukevalla tavalla.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien ((EU) 2024/1499 ja (EU) 2024/1500) täytäntöönpanemiseksi muutoksia yhdenvertaisuusvaltuutetusta ja tasa-arvovaltuutetusta annettuihin lakeihin, naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin (jäljempänä tasa-arvolaki) sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annettuun lakiin. Direktiiveissä on vahvistettu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kahta muutoin tarpeelliseksi osoittautunutta tarkennusta lainsäädäntöön. Valtuutettuja koskeviin lakeihin lisätään säännökset mahdollisuudesta delegoida valtuutetun toimivaltaa toimistonsa esittelijöille. Toiseksi yhdenvertaisuuslakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan hyvityskanteen nostamisen määräaika alkaa kulua uudelleen vasta, kun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ratkaisu on saanut lainvoiman.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisena ja selkeänä. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä vähäisin muutoksin ja jäljempänä esitettävien huomioon. Valiokunta on käsitellyt samassa yhteydessä kaksi toimenpidealoitetta (TPA 62/2025 vp ja TPA 27/2026 vp), jotka se ehdottaa hylättäviksi.

Tuomioistuinmenettely

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että tuomioistuimille säädetään velvollisuus varata tasa-arvovaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi tasa-arvolain soveltamista koskevissa asioissa. Muutos on tarpeen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien 10 artikloiden 2 kohtien täytäntöönpanemiseksi.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty tasa-arvovaltuutetun kuulemisen laajentamista myös syyteharkintaan. Kuulemisessa on toisaalta esitetty myös ehdotetun kuulemisvelvoitteen poistamista lakiehdotuksesta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää ehdotettua säännöstä tarkoituksenmukaisena. Kokemukset yhdenvertaisuusvaltuutetun oikeudesta tulla kuulluksi tuomioistuimessa osoittavat, että valtuutetun kuuleminen ei ole pidentänyt asian käsittelyaikaa tuomioistuimessa. Valiokunta toteaa, että tasa-arvovaltuutetulla on tasa-arvon toteutumista ja syrjintää seuraavana viranomaisena erityisasiantuntemusta syrjinnän eri ilmenemismuodoista. Tätä asiantuntemusta on perusteltua hyödyntää tuomioistuimessa.

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

Säännökset kanneajan keskeyttämisestä

Esitykseen sisältyy kahtalaisia ehdotuksia kanneajan kulumisen keskeyttämisestä. Tasa-arvolakiin ja yhdenvertaisuuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan hyvityksen vaatimisen määräaika keskeytyy valtuutetun johtaman sovintomenettelyn ajaksi. Tämä muutos perustuu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien 7 artikloihin.

Lisäksi yhdenvertaisuuslakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan hyvityskanteen nostamisen määräaika alkaa kulua uudelleen vasta, kun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ratkaisu on saanut lainvoiman. Tämä muutosehdotus ei perustu direktiiveihin vaan havaittuun epäkohtaan. Voimassa oleva lainsäädäntö johtaa siihen, että syrjintää epäilevän on nostettava hyvityskanne käräjäoikeudessa samaan aikaan kun samaa syrjintäasiaa koskeva asia on mahdollisesti vielä kesken hallinto-oikeusprosessissa.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia kanneajan kulumiseen. Valtuutetun johtama sovintomenettely kestää tyypillisimmillään joitakin kuukausia, joten vaikutus menettelyn kokonaiskestoon ei ole merkittävä. Syrjintää epäilevän näkökulmasta laissa säädetty 1—2 vuoden kanneaika voi kuitenkin olla liian lyhyt, ja vaarana on sen kulumisen loppuun sovinnon etsimisen ollessa vielä kesken, etenkin jos sovintomenettelyä ei ole aloitettu heti syrjintäepäilyä heräämisen jälkeen. Valiokunta toteaa, että molempien osapuolten ja yhteiskunnan etu on, että asiassa saadaan aikaan sovinnollinen ratkaisu, niin ettei asiaa tarvitse viedä tuomioistuimeen. Sovinnon aikaansaamista tukee se, että sovintomenettely voidaan käydä rauhassa ilman kanneajan kulumisesta aiheutuvaa aikapainetta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on ehdotettu, että lakiehdotuksia täydennettäisiin niin, että valtuutetun on ilmoitettava sovintomenettelyn alkamisen lisäksi sen päättymisestä osapuolille. Näin kanneajan kulumisen jatkuminen tulisi yksiselitteisesti osapuolten tietoon.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää perusteltuna täydentää tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain sääntelyä tältä osin. Valtuutetun sovinnon edistäminen tapahtuu käytännössä useimmiten kirjallisella menettelyllä ja keskusteluilla erikseen molempien osapuolten kanssa. Ilman valtuutetun ilmoitusta ei ole osapuolille selvää, milloin sovittelu on päättynyt.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta korostaa, että hyvitystä ja syrjivien ehtojen mitättömäksi julistamista koskevan asian kanneajan keskeytyminen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ratkaisun lainvoimaiseksi tuloon asti on sekä syrjintää epäilevän että syrjinnästä epäillyn etu. Muutoksen ansiosta osapuolilla on ennen käräjäoikeuden kanneajan päättymistä tiedossa lainvoimainen ratkaisu lautakuntaan saatetusta syrjintäasiasta. Valiokunta toteaa myös, ettei muutos koske työnantajia, sillä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi ei voi saattaa yhdenvertaisuuslain soveltamiseen liittyviä työelämäasioita.

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

Riippumattomuus ja resurssit

Esityksessä ehdotetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutettuja koskeviin lakeihin useita muutoksia, joilla vahvistetaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten riippumattomuutta direktiivien edellyttämällä tavalla. Tällaisia muutoksia ovat ehdotukset yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun velvollisuudesta antaa sidonnaisuusilmoitus, ehdotus tasa-arvovaltuutetun oikeudesta olla virkavapaalla mahdollisesta taustavirastaan tasa-arvovaltuutetun tehtävän hoitamisen ajan sekä ehdotus siirtää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan henkilöstön nimittämistoimivalta pois oikeusministeriöltä.

Direktiivien 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kansallisten talousarviomenettelyjensä mukaisesti varmistettava, että kullakin tasa-arvoelimellä on käytettävissään tarvittavat henkilöstö-, tekniset ja taloudelliset resurssit, jotta se voi hoitaa kaikki tehtävänsä ja käyttää kaikkia toimivaltuuksiaan tuloksellisesti. Hallituksen esityksen vaikutusarvioiden mukaan direktiivien täytäntöönpanosta aiheutuu yhdenvertaisuusvaltuutetulle, tasa-arvovaltuutetulle ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle jonkin verran lisää hallinnollisia ja käytännön menettelytapoihin liittyviä tehtäviä. Tämän hetken arvion mukaan direktiivien edellyttämät muutokset eivät lisää viranomaisten resurssitarvetta.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta toteaa, että riittävien resurssien turvaaminen on edellytys oikeussuojan tehokkaalle toteutumiselle. On tärkeää huolehtia siitä, että tasa-arvovaltuutettu pystyy huolehtimaan myös uudesta tehtävästään antaa lausuntoja tuomioistuimille tasa-arvolain soveltamista koskevissa asioissa. Valtuutettu päättää itse, missä tapauksissa se antaa pyydetyn lausunnon.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

3. Laki yhdenvertaisuuslain 26 §:n muuttamisesta

26 §. Hyvitystä tai syrjiviä ehtoja koskeva vaatimus. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa pykälän 4 momentin toiseen virkkeeseen lisättäväksi säännöksen yhdenvertaisuusvaltuutetun velvollisuudesta ilmoittaa osapuolille myös sovintomenettelyn päättymisestä. Muutoksen ansiosta osapuolille on yksiselitteistä, mistä hetkestä 26 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan kuluminen jatkuu. Valiokunta ehdottaa vastaavaa muutosta tasa-arvolain 12 §:n 4 momenttiin.

4. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta

12 §. Hyvityksen vaatiminen. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa pykälän 4 momentin toiseen virkkeeseen lisättäväksi säännöksen tasa-arvovaltuutetun velvollisuudesta ilmoittaa osapuolille myös sovintomenettelyn päättymisestä. Muutoksen ansiosta osapuolille on yksiselitteistä, mistä hetkestä 12 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan kuluminen jatkuu.

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 45/2026 vp sisältyvät 1., 2. ja 5. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 45/2026 vp sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hylkää toimenpideoitteet TPA 62/2025 vp ja TPA 27/2026 vp.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuusvaltuutetusta annetun lain (1326/2014) 8 § ja 9 §:n 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 8 § laissa 988/2021, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a, 8 a ja 8 b §, 9 §:ään uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 9 a § seuraavasti:

2 a §

Selvitys sidonnaisuuksista

Yhdenvertaisuusvaltuutetun on annettava valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan oikeusministeriölle.

8 §

Kertomukset

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antaa vuosittain valtioneuvostolle kertomuksen toiminnastaan. Kertomuksessa käsitellään myös ihmiskauppaa ja siihen liittyviä ilmiöitä. Kertomuksessa käsitellään lisäksi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä toimia ja toimintaperiaatteita niiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Kertomus sisältää raportoinnin valtuutetun taloudesta ja henkilöstöstä.

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

Yhdenvertaisuusvaltuutettu antaa lisäksi eduskunnalle vähintään joka neljäs vuosi kertomuksen yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Kertomus sisältää yhdenvertaisuuden edistämistä koskevia suosituksia. Kertomuksessa käsitellään myös ihmiskauppaa ja siihen liittyviä ilmiöitä. Kertomuksessa käsitellään lisäksi naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa sekä toimia ja toimintaperiaatteita niiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Yhdenvertaisuusvaltuutettu voi antaa kertomuksen yhdessä tasa-arvovaltuutetun kanssa.

8 a §

Tietojen erittely ja lausuntojen julkaisu

Yhdenvertaisuusvaltuutetun tulee eritellä syrjinnästä keräämänsä tieto syrjintäperusteittain ja elämänalueittain.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu julkaisee tiivistelmän yhdenvertaisuuslain mukaisissa asioissa antamistaan erityisen merkityksellisiksi katsomistaan lausunnoista.

8 b §

Syrjintää epäilevälle annettava ohjeistus

Syrjintää epäilevälle tulee hänen ottaessaan yhteyttä yhdenvertaisuusvaltuutettuun antaa tietoa asian käsittelystä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistossa, syrjintää epäilevän oikeussuojakeinoista ja mahdollisuudesta saada asiassa muuta tukea.

9 §

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen ja työohjelman.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun on järjestettävä toimiston sisäinen toiminta niin, että valtuutettu voi käyttää eri toimivaltuuksiaan toisistaan riippumatta.

9 a §

Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivallan siirto

Yhdenvertaisuusvaltuutettu voi siirtää toimivallan kannanoton tai ohjauksen antamiseen toimiston esittelijänä toimivalle virkamiehelle asioissa, joissa lain soveltamiskäytäntö on vakiintunut ja joissa asian oikeudellinen luonne tai sisältö on sellainen, ettei kannanoton tai ohjauksen antaminen edellytä yhdenvertaisuusvaltuutetun kannanottoa. Asioista, joissa toimivalta voidaan siirtää, määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Tämän lain voimaan tullessa yhdenvertaisuusvaltuutettuna toimivan on annettava tämän lain 2 a §:ssä tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

2.

Laki

tasa-arvovaltuutetusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tasa-arvovaltuutetusta annetun lain (1328/2014) 1 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti ja 5 §, sellaisena kuin niistä on 1 §:n 1 momentti laissa 28/2024, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a §, 4 §:ään uusi 4 momentti sekä lakiin uusi 4 a, 5 a ja 5 b § seuraavasti:

1 §

Tasa-arvovaltuutettu

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986), jäljempänä *tasa-arvolaki*, säädettyjä tehtäviä varten on oikeusministeriön hallinnonalalla tasa-arvovaltuutettu. Tasa-arvovaltuutetun nimittää valtioneuvosto enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvovaltuutetuksi nimitetty vapautuu hoitamasta muuta virkaa siksi ajaksi, jonka hän toimii valtuutettuna.

---

1 a §

Selvitys sidonnaisuuksista

Tasa-arvovaltuutetun on annettava valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan oikeusministeriölle.

4 §

Tasa-arvovaltuutetun toimisto

Tasa-arvovaltuutettu hyväksyy toimistolle työjärjestyksen ja työohjelman.
Tasa-arvovaltuutetun on järjestettävä toimiston sisäinen toiminta niin, että valtuutettu voi käyttää eri toimivaltuuksiaan toisistaan riippumatta.

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

4 a §

Tasa-arvovaltuutetun toimivallan siirto

Tasa-arvovaltuutettu voi siirtää toimivallan ohjeiden tai neuvojen antamiseen toimiston esittelijänä toimivalle virkamiehelle asioissa, joissa lain soveltamiskäytäntö on vakiintunut ja joissa asian oikeudellinen luonne tai sisältö on sellainen, ettei ohjauksen tai neuvojen antaminen edellytä tasa-arvovaltuutetun kannanottoa. Asioista, joissa toimivalta voidaan siirtää, määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

5 §

Tasa-arvovaltuutetun kertomukset

Tasa-arvovaltuutettu antaa vuosittain valtioneuvostolle kertomuksen toiminnastaan. Kertomus sisältää raportoinnin valtuutetun taloudesta ja henkilöstöstä.

Tasa-arvovaltuutettu antaa lisäksi eduskunnalle vähintään joka neljäs vuosi kertomuksen tasa-arvon toteutumisesta. Kertomus sisältää tasa-arvon edistämistä koskevia suosituksia. Tasa-arvovaltuutettu voi antaa kertomuksen yhdessä yhdenvertaisuusvaltuutetun kanssa.

5 a §

Tietojen erittely ja lausuntojen julkaisu

Tasa-arvovaltuutetun tulee eritellä syrjinnästä keräämänsä tieto elämänalueittain.

Tasa-arvovaltuutettu julkaisee tiivistelmän antamistaan erityisen merkityksellisiksi katsomistaan lausunnoista.

5 b §

Syrjintää epäilevälle annettava ohjeistus

Syrjintää epäilevälle tulee hänen ottaessaan yhteyttä tasa-arvovaltuutettuun antaa tietoa asian käsittelystä tasa-arvovaltuutetun toimistossa, syrjintää epäilevän oikeussuojakeinoista ja mahdollisuudesta saada asiassa muuta tukea.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Tämän lain voimaan tullessa tasa-arvovaltuutettuna toimivan on annettava tämän lain 1 a §:ssä tarkoitettu selvitys kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta

---

3.

Laki

yhdenvertaisuuslain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 26 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1192/2022, sekä
lisätään 26 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1192/2022, uusi 4 momentti seuraavasti:

26 §

Hyvitystä tai syrjiviä ehtoja koskeva vaatimus

Asian vireilletulo yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa keskeyttää 2 momentissa säädetyn määräajan kulumisen. Määräaika alkaa kulua uudelleen, kun asia on ratkaistu lainvoimaisesti.

Lisäksi 2 momentissa säädetyn määräajan kulumisen keskeytyy yhdenvertaisuusvaltuutetun johdolla käytävän sovintomenettelyn ajaksi. Yhdenvertaisuusvaltuutetun tulee antaa sovintomenettelyn aloittamisesta ja päättämisestä ilmoitus osapuolille.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki

naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1023/2008, uusi 4 momentti ja lakiin siitä lailla 1329/2014 kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 § seuraavasti:

12 §

Hyvityksen vaatiminen

Edellä 2 momentissa säädetyn määräajan kulumisen keskeytyy tasa-arvovaltuutetun johdolla käytävän sovintomenettelyn ajaksi. Tasa-arvovaltuutetun tulee antaa sovintomenettelyn aloittamisesta **ja päättämisestä** ilmoitus osapuolille.

22 §

Tasa-arvovaltuutetun kuuleminen

Tuomioistuimen on sen käsiteltävänä olevassa, tämän lain soveltamista koskevassa asiassa varattava tasa-arvovaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen asiaan sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

5.

Laki

yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain (1327/2014) 5 §:n
3 momentti seuraavasti:

5 §

Henkilöstö

Valtioneuvosto nimittää lautakunnan pääsihteerin. Lautakunnan muun henkilöstön nimittää lautakunta. Nimittämisestä määrätään tarkemmin työjärjestyksessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp

Helsingissä 20.5.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Arto Satonen kok
varapuheenjohtaja Lauri Lyly sd
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Fatim Diarra vihr
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Minja Koskela vas
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Niina Malm sd
jäsen Anders Norrback r
jäsen Olga Oinas-Panuma kesk
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Tere Sammallahti kok
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Henrik Vuornos kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Meri Pensamo

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp Vastalause

Vastalause

Perustelut

Hallituksen esitys 45/2026 yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevien direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi noudattaa direktiivien edellyttämiä vähimmäisehtoja. Esityksen muutosehdotukset ovat kannatettavia, vaikka ne noudattavat vain direktiivien edellyttämiä vähimmäisehtoja. Tässä yhteydessä pitäisi tehdä enemmän säädösmuutoksia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusongelmien ratkaisemiseksi.

Vastalauseessa ehdotetaan lisää parannettaviksi säädöskohtaisesti lakia miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta (609/1986, tasa-arvolaki) ja yhdenvertaisuuslakia (1325/2014). Tämän esityksen kanssa eduskunnassa on ollut käsittelyssä HE 39/2026 vp tasa-arvolain muuttamisesta. Esitystä palkka-avoimuusdirektiivin implementoinnista hallitus ei ole vielä antanut, joka liittyy osaltaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen suomalaisessa työelämässä.

Eri tasa-arvolakeja ja hallituksen tasa-arvoa koskevat esitykset tulisivat sisältää yhtenevät säädösmuutokset kanneajoista, jotka kattavat tilanteet eri syrjimistilanteiden kohdalla. Yhtenevät kannejat helpottavat tilanteiden käsittelyä jatkossa ja madaltavat osaltaan kynnyksiä viedä syrjimisjuttuja eteenpäin.

Työntekijöiden oikeussuojakeinoja on syytä parantaa, jotta kynnys madaltuu syrjimistilanteista johtuvien juttujen eteenpäin viemiseksi ja että se on asianosaisen kannalta helpompaa asioiden arkaluontoisuuden vuoksi. Eситetyt muutokset tasa-arvolain 20 §:ään vahvistavat työntekijöiden oikeussuojakeinoja, kun asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi voi viedä asianosainen itse tai työntekijän ammattiliitto.

Sekä tämä esitys että HE 39/2026 vp pitäisivät olla säädösmuutoksiltaan yhteneväiset, sillä muutokset koskevat samoja lakeja. Tässä vastalauseessa esitetyt säädösmuutosehdotukset täydentävät hallituksen esityksen esittämiä muutoksia ja yhtenäistävät esitysten vaikutuksia em. lakeihin.

Säädösmuutosehdotukset

Yhdenvertaisuuslain 26 §

Vastalauseessa esitetään yhdenvertaisuuslain 26 §:n 2 momentin muuttamista siten, että momentista poistettaisiin työhönottotilanteita koskeva eri pituinen kanneaika. Työhönottotilanteita tulisi koskea sama kahden vuoden kanneaika kuin muitakin syrjimistilanteita.

Tasa-arvolain 20 §

Hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia siihen kuka saa viedä asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi. Nykyisellään tasa-arvolain 20.1 § säättää, että ”tasa-arvovaltuutettu tai työmarkkinoiden keskusjärjestö voi saattaa 7, 8, 8 a—8 e ja 14 §:n säännösten vastaista menettelyä koskevan asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi 21 §:ssä tarkoitettua menettelyä varten.”

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp
Vastalause

Vastalauseen säädösmuutosehdotuksissa esitetään tasa-arvolain 20 § muutettavaksi niin, että se, joka katsoo joutuneensa syrjityksi tai vastatoimien kohteeksi tai valtakunnallinen työehtosopimuslain (436/1946) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijöiden yhdistys voisivat viedä asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi.

Tämä tarkoittaa sitä, että asianosainen itse tai hänen ammattiliittonsa voisi saattaa säännösten vastaisen menettelyn käsiteltäväksi. Säädösmuutoksilla halutaan parantaa syrjityksi joutuneen oikeusturvakeinoja ja madaltaa kynnystä viedä syrjimistapaukset eteenpäin.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 1., 2. ja 5. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisina ja

että 3. ja 4. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Vastalauseen muutosehdotukset) sekä

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen muutosehdotukset

3.

Laki

yhdenvertaisuuslain 26 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 26 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 momentti laissa 1192/2022, sekä
lisätään 26 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1192/2022, uusi 4 momentti seuraavasti:

26 §

Hyvitystä tai syrjiviä ehtoja koskeva vaatimus

Hyvitystä ja syrjivien ehtojen mitättömäksi julistamista on vaadittava kahden vuoden kuluessa syrjivästä tai vastatoimien kiellon vastaisesta menettelystä.

(3 ja 4 mom. kuten TyVM)

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp
Vastalause

(Kuten TyVM)

4.

Laki

naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 20 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 915/2016, sekä lisätään ~~naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986)~~ 12 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1023/2008, uusi 4 momentti ja lakiin siitä lailla 1329/2014 kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 § seuraavasti:

12 §

(Kuten TyVM)

20 § (Uusi)

Asian saattaminen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi

Se, joka katsoo joutuneensa syrjityksi tai vastatoimien kohteeksi, tasa-arvovaltuutettu, valtakunnallinen työehtosopimuslain (436/1946) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu työntekijöiden yhdistys tai työmarkkinoiden keskusjärjestö voi saattaa 7, 8, 8 a—8 e ja 14 §:n säännösten vastaista menettelyä koskevan asian yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsiteltäväksi 21 §:ssä tarkoitettua menettelyä varten.

22 §

(Kuten TyVM)

(Kuten TyVM)

**Valiokunnan mietintö TyVM 2/2026 vp
Vastalause**

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoasioita koskevien kannaaikojen yhdenmukaistamista, ja arvioi lainsäädännössä asetettuja edellytyksiä asioiden saattamiselle yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsittelyyn sekä käynnistää mahdollisen lainsäädäntöhankkeen tasa-arvolain kokonais- tai osittaisuudistuksen yhteydessä.

Helsingissä 20.5.2026

Lauri Lyly sd
Piritta Rantanen sd
Niina Malm sd
Timo Suhonen sd
Olga Oinas-Panuma kesk
Tuomas Kettunen kesk
Fatim Diarra vihr
Minja Koskela vas